

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/123/2022
Identifikačné číslo spisu: 8717206585
Dátum vydania rozhodnutia: 22.06.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:8717206585.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu O. G., narodeného X. . B. XXXX, B. S., K. S. XXX, zastúpeného advokátom JUDr. Martinom Bašistom, Poprad, Štefánikova 8, proti žalovanej W. I., narodenej X. W. XXXX, S., P. O. XXX/XX, zastúpenej advokátskou kanceláriou Hudzik & Partners, s. r. o., Poprad, Mnoheľova 830/15, IČO: 47 251 654, o zaplatenie 12 500 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 11C/29/2017, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 31. augusta 2021 sp. zn. 11Co/7/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Poprad rozsudkom z 24. novembra 2020 sp. zn. 11C/29/2017 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 12 500 eur s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne zo sumy 12 500 eur od 1. apríla 2017 do zaplatenia v lehote do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobcovi priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

2. Krajský súd v Prešove rozsudkom z 31. augusta 2021 sp. zn. 11Co/7/2021 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%. Stotožnil sa so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie a v odôvodnení rozsudku na ne poukázal. Uviedol, že v konaní bolo preukázané, že žalobca uzatvoril so žalovanou 31. januára 2017 zmluvu o pôžičke, v ktorej bolo dohodnuté vrátenie požičanej sumy do 31. marca 2017. Žalobca v konaní preukázal, že došlo aj k reálnemu odovzdaniu peňažných prostriedkov žalovanej. Odvolací súd poukázal na výpoveď svedka D., ktorý bol prítomný pri odovzdaní peňazí žalovanej a ktorý uviedol, že síce nevidel presne sumu, ktorú žalobca žalovanej odovzdal, ale vzhľadom na to, že išlo o bankovky v nominálnej hodnote 500 eur a aj bankovky v nominálnej hodnote 200 eur, odhadol odovzdanú sumu na približne 10 000 eur. Odvolací súd poukázal na to, že žalovaná síce v konaní popierala tvrdenie žalobcu, že jej poskytol pôžičku, výpoveď svedka D. na pojednávaní 24. novembra 2020 však nebola zo strany žalovanej nijako spochybnená. Ako irelevantný vyhodnotil argument žalovanej, že vo výpovedi v tomto konaní svedok

uvádzal, že sedel od nej a žalobcu vo vzdialenosti asi 3 - 4 m a vo výpovedi v trestnom konaní uvádzal, že sedel od nich vo vzdialenosti asi 7 m. Pre preukázanie toho, či žalobca žalovanej peniaze skutočne odovzdal, je rozhodujúce, že to svedok videl.

3. Proti rozsudku krajského súdu podala dovolanie žalobkyňa a navrhla napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku, namietajúc, že súdy oboch nižších inštancií sa odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vo veci vzniku zmluvy o pôžičke, ktorá sa považuje za reálny kontrakt, čo musí byť súdu zo strany žalobcu riadne a bezpochyby preukázané a čo je povinný súd v konaní skúmať. Spochybnila výpoveď svedka X. D., ktorý je dlhoročným priateľom a obchodným partnerom žalobcu. Ustanovenie § 657 Občianskeho zákonníka pre vznik pôžičky predpokladá dohodu strán a skutočné odovzdanie predmetu pôžičky, čo v tomto konaní nebolo zo strany žalobcu riadne preukázané, pretože žalobca ani nikdy neposkytol žalovanej pôžičku. Svedok X. D. nemôže byť podľa žalovanej dôveryhodným svedkom, nakoľko jeho viaceré svedecké výpovede v trestnom konaní, ako aj v konaní pred súdom vykazujú závažné rozpory, na ktoré opakovane žalovaná poukázala počas celého súdneho konania.

4. Dovolateľka poukázala na rozhodnutie NS ČR z 31. marca 2010 sp. zn. 33Cdo/1517/2008, rozsudok Krajského súdu v Nitre sp. zn. 26CoKR/8/2017 a rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. mája 2021 sp. zn. 1Cdo 78/2010, z ktorého citovala záver: „Odvolací súd pri posudzovaní otázky dôkazného bremena pochybil, keď zjavne prehliadol, že zmluva o pôžičke je v zmysle § 657 Občianskeho zákonníka tzv. reálnym kontraktom, to znamená, že k jej uzavretiu sa vyžaduje, aby veriteľ aj skutočne odovzdal predmet pôžičky dlžníkovi. Ak sa tak nestane, medzi zmluvnými stranami právny vzťah z pôžičky nevznikne (k tomu porovnaj napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. júna 2010 sp. zn. 3 Cdo/325/2009), a to aj keby všetky náležitosti tohto právneho úkonu (vrátane náležitostí vôle) boli dané. V prejednávanej veci bolo preto pre posúdenie otázky platnosti zmluvy o pôžičke nevyhnutné zistiť, či došlo k jej poskytnutiu - odovzdaniu peňazí. Skutočnosť poskytnutia pôžičky v konaní vždy preukazuje veriteľ, v danom prípade žalovaný. Neobstoí preto právny záver odvolacieho súdu, že nebolo povinnosťou žalovaného preukázať, že k pôžičke (teda jej poskytnutiu) prišlo. Dovolací súd dáva do pozornosti, že sa musí preukázať skutočné odovzdanie predmetu pôžičky veriteľom dlžníkovi, nie preukázať možnosť veriteľa disponovať príslušnou peňažnou sumou.“

5. Pre posúdenie uzatvorenia zmluvy o pôžičke je podstatné odovzdanie peňazí a podľa žalovanej sa nemožno uspokojiť s konštatovaním súdu, že žalobca zmluvou o pôžičke preukázal, že ju so žalovanou uzatvoril, a že došlo k odovzdaniu peňažných prostriedkov bez toho, aby bolo riadne preukázané aj skutočné odovzdanie finančných prostriedkov žalovanej. Žalovaná má za to, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke posudzovania vzniku a platnosti právneho vzťahu medzi žalobcom a žalovanou a to zmluvy o pôžičke, v dôsledku čoho odvolací súd vec nesprávne právne posúdil. Prvoinštančný ako aj odvolací súd mali brať do úvahy a skúmať, či medzi účastníkmi konania skutočne došlo k vzniku právneho vzťahu v zmysle zmluvy o pôžičke podľa § 657 Občianskeho zákonníka, teda či došlo k jej skutočnému poskytnutiu - odovzdaniu peňazí.

6. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu žalovanej navrhol dovolanie odmietnuť.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 35 Civilného sporového poriadku), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 Civilného sporového poriadku) strana sporu, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 Civilného sporového poriadku, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 Civilného sporového poriadku) skúmal prípustnosť dovolania a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá Civilného sporového poriadku) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

8. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto

právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (porovnaj rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 9Cdo/72/2020, 9Cdo/260/2021). O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (porovnaj 9Cdo/72/2020, 9Cdo/260/2021).

9. V zmysle § 419 Civilného sporového poriadku je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 Civilného sporového poriadku.

10. Dovolateľka vyvodzovala prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku.

11. Podľa § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

12. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 Civilného sporového poriadku), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 Civilného sporového poriadku (2Cdo/203/2016, 3Cdo/38/2019, 4Cdo/32/2018, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/25/2018, 8Cdo/100/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže odvolací súd pristúpiť, len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania).

13. Relevanciu podľa § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku má právna otázka (nie skutková) otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (§ 432 ods. 1 Civilného sporového poriadku) a pri ktorej - s prihliadnutím na individuálne okolnosti veci (prípadu) - zároveň platí, že ak by bola vyriešená správne, sudy by nevyhnutne rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom.

14. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Ako už bolo uvedené, z ustanovenia § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku vyplýva, že otázkou relevantnou pre prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia môže byť len otázka právna (hmotnoprávna alebo procesnoprávna, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), a nie otázka skutková. Riešenie skutkovej otázky (*quaestio facti*) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania; to znamená, že pri jej riešení sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo malo stať, čo (ne)urobil žalobca

alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti nastali po konaní (opomenutí konania) niektorej fyzickej alebo právnickej osoby, čo obsahuje určitá listina, čo vypovedal svedok, čo uviedol znalec a pod. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok) prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad. Ak v dovolaní vymedzená otázka - ktorú má podľa dovolateľa posudzovať vo svojom rozhodnutí dovolací súd - nie je právnou otázkou, ale predstavuje skutkovú otázku, nie je splnená zákonná podmienka prípustnosti dovolania uvedená v ustanovení § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku a takúto otázku nie je dovolací súd oprávnený vo svojom rozhodnutí riešiť (3Cdo/218/2017, 3Cdo/27/2019, 4Cdo/172/2017, 4Cdo/148/2018, 8Cdo/144/2018).

15. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku, dovolateľ je povinný konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, vysvetliť a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť, v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

16. V podanom dovolaní žalovaná polemizovala so skutkovými závermi odvolacieho súdu, ktorý podľa jej názoru nesprávne vyhodnotil skutočnosť, že došlo k prevzatíu finančných prostriedkov od žalobcu. Spochybnila dôveryhodnosť svedka Róberta Krajču a hodnotenie jeho svedeckej výpovede odvolacím súdom. Odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu videla v nesprávnom posúdení vzniku zmluvy o pôžičke, ktorá sa považuje za reálny kontrakt, avšak skutočné odovzdanie predmetu pôžičky nebolo v tomto konaní zo strany žalobcu riadne preukázané.

17. Odôvodnenie dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci námietkami spočívajúcimi v spochybňovaní správnosti skutkových zistení a vyhodnotení dôkazov súdom nižšej inštancie významovo nezodpovedá kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 a § 432 ods. 2 Civilného sporového poriadku. Dovolací súd taktiež poznamenáva, že dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 Civilného sporového poriadku); dovolací súd nie je treťou inštanciou, na ktorej by sa bolo možné domáhať revízie skutkových zistení vykonaných súdmi nižšej inštancie, a preto dovolanie nie je prostriedkom určeným na prehodnotenie vykonaných dôkazov.

18. Z obsahu dovolania je zrejmé, že dovolateľka videla nesprávne právne posúdenie veci v tom, ako odvolací súd posúdil vznik zmluvy o pôžičke, pri ktorej je nevyhnutné zistiť, či došlo k jej skutočnému poskytnutiu. Tvrdila pritom odklon právnych záverov odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pričom poukázala aj na závery Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyslovené v rozhodnutí z 23. mája 2021 sp. zn. 1Cdo/78/2010, „že zmluva o pôžičke je v zmysle § 657 Občianskeho zákonníka tzv. reálnym kontraktom, to znamená, že k jej uzavretiu sa vyžaduje, aby veriteľ aj skutočne odovzdal predmet pôžičky dlžníkovi.“

19. Dovolací súd k tomu uvádza, že dovolateľka neopodstatnene namieta nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, pretože tento v bode 14 napadnutého rozsudku jasne uviedol, že v zmysle § 657 Občianskeho zákonníka je zmluva o pôžičke reálnou zmluvou a k jej uzavretiu sa vyžaduje aj skutočné odovzdanie predmetu pôžičky veriteľom dlžníkovi. Uvedené právne posúdenie odvolacieho súdu je plne v súlade s konštantnou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, vrátane názoru vysloveného v dovolateľkou označenom rozhodnutí. V súlade s týmto právnym záverom vyhodnocoval odvolací súd skutkové okolnosti prípadu a reagujúc na odvolacie námietky žalovanej skúmal, či došlo k reálnemu odovzdaniu peňazí žalobcom žalovanej. Z dovolania je zrejmé, že žalovaná je nespokojná s ustálením skutkového stavu, teda že odvolací súd uzavrel, že k reálnemu odovzdaniu peňazí medzi žalobcom a žalovanou naozaj došlo. Ako už dovolací súd uviedol, takýmito námietkami voči skutkovým záverom nie je možné odôvodniť dovolanie, ktorého prípustnosť dovolateľ vyvodzuje z § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku.

20. Rozhodovacia prax dovolacieho súdu sa ustálila na názore, že sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1, resp. § 432 ods. 2 Civilného sporového poriadku (3Cdo/28/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017, 9Cdo/216/2021).

21. V preskúmvanej veci podľa názoru dovolacieho súdu nemožno prijať iný záver, ako ten, že žalovaná uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku (nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom) nevymedzila spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 Civilného sporového poriadku; nepomenovala právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ale iba predostrela tvrdenia spochybňujúce správnosť skutkových záverov súdov nižších inštancií, hoci dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 Civilného sporového poriadku).

22. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovanej ako neprípustné podľa § 447 písm. c) Civilného sporového poriadku odmietol.

23. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá Civilného sporového poriadku).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.